

Oppilaan hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen – miten
varmistamme oikeat menettelytavat ja oikeusturvan
toteutumisen?

Esko Lukkarinen

Karvia 2.10.2019

Lainsäädäntö ja sitovat määräykset lähtökohtana

Perusopetuslaki ja OPS:n perusteet - oppilaan, huoltajan ja kunnan velvollisuudet ja oikeudet	Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki sekä muut lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät lait	Hallintolaki - Hyvän hallinnon perusteet - Hyvä hallintomenettely
Perustuslaki ja kansainväliset sopimukset - Perusoikeudet ja ihmisoikeudet		

Perusoikeuksien näkökulma

- **Yhdenvertaisuus (PL 6 §)**
- Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.
- Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.
- **Sivistykselliset oikeudet (PL 16 §)**
- Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Oppivelvollisuudesta säädetään lailla.
- **Perusoikeuksien turvaaminen (PL 22 §)**
- Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen
- §

Hämeenlinnan HAO 07.12.2011 11/0883/3. Maksuton perusopetus- Oppikirjojen maksuttomuus

- Valittajat olivat vaatineet, että heidän kotikoulua käyville lapsilleen annetaan oppikirjat maksutta.
- Perustuslain takaaman opetuksen maksuttomuuden sisällöstä säädetään perusopetuslain 31 §:ssä. Säännöksen mukaan opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali sekä työvälineet ja työaineet ovat oppilaalle maksuttomia. Laissa ei ole erikseen mainintaa siitä, koskevatko lainkohdan etuudet oppilasta, joka perusopetuslain 26 §:ssä tarkoitettu tavoin suorittaa oppivelvollisuuden opiskelemalla kotona. Kun asiasta ei ole erikseen säädetty, hallinto-oikeus katsoi, että kunnan velvollisuus järjestää maksutonta perusopetusta koskee vain kunnan osoittamassa koulupaikassa annettavaa opetusta. Kunnalla ei siten ole laista johtuvaa velvollisuutta antaa etuutta vapaaehtoisesti kotiopetuksessa opetettaville. Tätä käsitystä tukee osaltaan perusopetuslain 31 §:n 3 momentin säännös opetuksesta, josta on oikeus periä maksuja. Kyseistä lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen mukaan säännös ei riko oikeutta maksuttomaan perusopetukseen, kun lainkohdassa mainittuihin kouluihin hakeutuminen on vapaaehtoista ja oppivelvollisuusikäisellä säilyy oikeus päästä halutessaan maksuttomaan opetukseen.
- Valittajat olivat vapaaehtoisesti valinneet oppivelvollisuusikäisten lastensa koulunkäyntimuodoksi kotikoulun. Tämän johdosta heillä ei ollut oikeutta vaatimiinsa maksuttomiin oppimateriaaleihin.
- Oikeusohjeet :Perusopetuslaki 4 § 1 mom, 6 §, 25 § 1 mom, 26 § ja 31 §, Suomen perustuslaki 16 §
- KHO:n päätös 16.04.2013 taltio 13/1297. Päätöstä ei muuteta

Hallinnon oikeusperiaatteet (Hallintolaki 6 §)

- Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti (**Tasapuolisuus**)
- Käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin (**Tarkoitussidonnaisuus**)
- Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia (**Objektiivisuus**)
- Viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden (**Suhteellisuus**)
- Viranomaisen toimien suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia (**Luottamuksensuoja**)

LSAVI/173/2019 Luntaamisen yritys –rangaistus - arviointi - suhteellisuusperiaate

- Aluehallintovirasto katsoo selvitetyn, että S:n koulun oppilas on menetellyt vilpillisesti kirjoittaessaan pulpettiinsa ennen kokeen alkamista merkinnän ” luode-kaakko”, jota hän olisi voinut hyödyntää koetilanteessa. Koulu on voinut perusopetuslain 36 §:n nojalla määrätä oppilaalle lunttauksen yrityksestä jälki-istunnon
- Aluehallintovirasto ei pidä kuitenkaan hallintolain 6 §:n suhteellisuusperiaatteen mukaisena menettelynä sitä, että opettaja on jälki-istunnon lisäksi antanut oppilaalle hylätyn arvosanan 4 kokeesta, jossa oppilaalla ei ole ollut mahdollisuutta enää vilppiin, koska hän on kahden muun oppilaan kanssa tehnyt kokeen koulunkäyntiavustajan valvonnan alla erillisessä tilassa. Hallintolain suhteellisuusperiaate merkitsee erityisesti sitä, että *viranomaisen käyttämien keinojen on oltava oikeassa suhteessa tavoitteisiin nähden ja että niistä on valittava vähiten rajoittava tai oikeuksiin puuttuva toimenpide*” (Olli Mäenpää: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet, sivu 74).
- Aluehallintovirasto katsoo, että oppilasta on *suhteellisuusperiaatteen vastaisesti rangaistu vilpin yrityksestä kaksinkertaisella rangaistuksella, kun hänen suorittamaansa koetta, jossa hänellä ei ole enää ollut mahdollisuutta vilppiin, ei ole käytännössä arvosteltu lainkaan, vaan koearvosanaksi on määrätty 4. Lisärangaistuksena on pidettävä myös sitä, että häntä on vaadittu tekemään uusintakoe ilmoittaen, että myös hylätyn kokeen arvosana otetaan huomioon hänen arvioinnissaan.*

LSAVI/173/2019 Luntaamisen yritys-rangaistus-arviointi - suhteellisuusperiaate

- Perusopetuslain 22 §:n mukaan oppaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin sekä palautteen antamisen oppilaille tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

LSAVI/173/2019 Luntaamisen yritys-rangaistus-arviointi - suhteellisuusperiaate

- Oppimisen arviointi sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin. Oppimisen edistymisen huolellinen seuranta on tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.
- Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella. Osaamisen tason arvioimiseksi oppilaan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltyjä arviointikriteerejä. Osaamisen kehittyminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina.
- ***Aluehallintovirasto huomauttaa S:n koulua vastaisen varalle hallintolain 6 §:n, perusopetuslain 22 §:n ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden oppilasarviointia koskevien periaatteiden vastaisesta toiminnasta ja kehottaa opettajaa arvioimaan oppilaan 5.12.2018 suorittaman kokeen koetilanteessa osoitetun osaamisen mukaisesti.***

Hyvä hallinto oppilaan ja huoltajan kohtelun
lähtökohtana

Oppilaan hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen lainmukaisella kohtelulla ja menettelyllä

Perusopetuslaki ja asetus

OPS:n perusteet

- Opetus ja oppimisen tuki
- Ikäkauden ja edellytysten mukainen sekä tervettä kasvua ja kehitystä edistävä opetus
- Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö
- Oikeudenmukainen kurinpito
- Oikeudenmukainen arviointi

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

- Yhteisöllinen opiskeluhoito
– yhteisön hyvinvointi
- Yksilöllinen opiskeluhoito-
yksilön tukeminen

Hallintolaki

Hyvä hallintomenettely ja asiakkaan kohtelu hyvän hallinnon perusteiden mukaisesti

Hallinnon asiakkaan kohtelu

- **Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus (Hallintolaki 7 §)**
- Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.
- **Neuvonta(Hallintolaki 8 §)**
- Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta.
- Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.
- **Hyvän kielenkäytön vaatimus (Hallintolaki 9 §)**
- Viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä

Hyvän hallintomenettelyn laatuvaatimukset (Olli Mäenpää, Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet)

- 1.Asianmukainen käsittely ja hyvä palvelu
- 2.Käsittelyn viivytyksettömyys
- 3.Käsittelyn puolueettomuus
- 4.Hyvä kielenkäyttö ja käsittelyn kieli
- 5.Viranomaisen neuvontavelvollisuus
- 6.Käsittelyn julkisuus
- 7.Viranomaisten yhteistyö
- 8.Oikeusturvan toteuttaminen ja edistäminen

LSAVI/2025/06.06.02/2013 . Hyvä hallinto - erityinen tuki – neuvottelu – kuuleminen – vaitiolovelvollisuus – lastensuojeluilmoitus

- Kantelijat ovat aluehallintovirastolle ilmaisseet tyytymättömyytensä S:n koululla pidettyyn neuvotteluun, jossa on käsitelty heidän poikansa koulunkäyntiä. Neuvottelussa oli tarkoitus keskustella C:n siirtämisestä nykyisestä koulusta uuteen luokkaan V:n koulun pienryhmäopetukseen. Vanhempien mielestä neuvottelutilanteessa heidän vastustavaa mielipidettään ei riittävästi kuultu, ja neuvottelussa koulun taholta vanhempia painostettiin suostumaan C:n siirtämiseen pienryhmäopetukseen. Kantelussa arvostellaan nimenomaan koulun edustajien käytöstä: yhteistyö kodin kanssa oli neuvottelusta kaukana. Kaikki neuvotteluun osallistuneet syyllistyivät epäammattimaiseen käytökseen sekä loukkasivat lasta ja vanhempia.
- Kantelussa on tuotu esiin myös neuvotteluihin osallistunut ryhmä: mukana oli koulun rehtori, luokanopettaja, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori sekä sivistysjohtaja. Kantelussa epäillään läsnäolijoiden asianosaisuutta ja sitä, oliko heidän kaikkien läsnäolo tarpeellista

LSAVI/2025/06.06.02/2013 . Hyvä hallinto - erityinen tuki – neuvottelu – kuuleminen –
vaitiolovelvollisuus – lastensuojeluilmoitus

- Kun rehtorin lähettämässä kutsussa ei ole nimenomaisesti mainittu, että kyseessä on erityistä tukea koskevan päätöksen tekeminen tai pedagogisen selvityksen tekeminen moniammatillisena yhteistyönä, aluehallintoviraston käsityksen mukaan kyseessä ei ole perusopetuslain 17 §:ssä säädetty erityisen tuen siirtämiseen liittyvä menettely miltään osin, ei siis myöskään pedagogisen selvityksen laatiminen moniammatillisena yhteistyönä. Mikäli rehtori on tarkoittanut neuvottelun perusopetuslain 17 §:n mukaiseksi menettelyksi, hänen olisi tullut neuvottelukutsussa siitä mainita. Näin ollen neuvottelua on pidettävä lähinnä kodin ja koulun välisenä yhteistyönä, jossa on perusopetuslain 31a §:ssä tarkoitetulla tavalla oppilashuollossa käsitelty yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa. Lain mukaan asian käsittelyyn voivat tällöin osallistua vain ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja.

Oppilashuoltoa vai erityiseen tukeen siirtämistä?

- Aluehallintoviraston katsoo, että sekä perusopetuslain 3 §:n 3 momentin että perusopetuslain 31 a §:n 3 momentin mukainen *yhteistyö olisi edellyttänyt huoltajan suostumusta siihen, että neuvotteluun osallistuu muitakin tahoja kuin oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen välittömästi osallistuvia henkilöitä. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan sivistysjohtajan tehtäviin ei välittömästi kuulu yksittäisen oppilaan asioiden käsittely perusopetuslain 31 a §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.* Tämän vuoksi sivistysjohtajan osallistuminen neuvotteluun ei ole ollut perusopetuslain mukaista. Sitä ei voida perustella myöskään sivistysjohtajan selvityksessä mainituilla syillä, eli sillä, että hän valvoo koulun toiminnan laillisuutta ja toimii esittelijänä lautakunnassa. Kun rehtorin lähettämässä kutsussa ei ole erikseen mainittu, että kyseessä on erityisen tuen piiriin siirtämisessä vaadittava hallintolain 34 §:n mukainen kuuleminen, sivistystoimenjohtajan olisi tullut koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella käsittää, ettei hänellä ole oikeutta olla mukana yksittäisen oppilaan asian käsittelyä koskevassa neuvottelussa, kun huoltajat lisäksi hänen läsnäolonsa kyseenalaistivat. *Sivistysjohtajan virkaan kuuluva yleinen valvontavalta alaisiinsa viranhaltijoihin ei oikeuta poikkeamaan perusopetuslain oppilashuollon säännöksistä tai salassapitoa koskevista säännöksistä. Muiden neuvotteluun osallistuneiden osalta aluehallintovirastolla ei ole asiassa huomautettavaa.*

Hyvän hallinnon perusteet – asiakirjamateriaalin näyttäminen - palveluperiaate

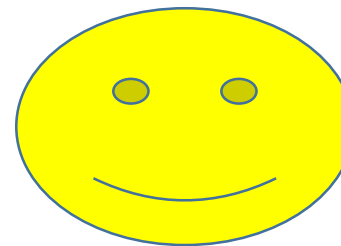
Aluehallintoviraston käsityksen mukaan koululla järjestetyssä neuvottelussa rikottiin hyvän hallinnon perusteita, koska C:n vanhemmille ei jaettu samaa asiakirjamateriaalia kuin viranhaltijoille. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Aluehallintovirasto katsoo, että C:n *vanhempien tasapuolinen ja objektiivinen kohtelu olisi edellyttänyt, että heille olisi annettu mahdollisuus kokouksessa tutustua kaikkeen siihen asiakirjamateriaalin, joka muillekin kokoukseen osallistuville oli jaettu ja jonka perusteella erityisen tuen päätöstä oli tarkoitus valmistella. Tähän olisi velvoittanut myös hallintolain 7 §:ssä säädetty hallinnon palveluperiaate, joka korostaa asiakasnäkökulman huomioon ottamista hallintoasioiden hoidossa.* Aluehallintovirasto pitää asianosaisten asianmukaisen ja tasapuolisen kohtelun kannalta epäasiallisena menettelynä sitä, että erityisopettaja on ainoastaan muistuttanut C:n äitiä siitä, *että tämä on nähnyt kaikki C:tä koskevat asiakirjat ja tietää niiden sisältämät asiat varsin hyvin.*

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

- Saadun selvityksen mukaan sivistystoimenjohtaja on keskustelussa erityisen tuen piiriin siirtämisestä tuonut esiin myös sen, että tarpeen vaatiessa hän voi tehdä lastensuojeluilmoituksen C:n asiassa. Aluehallintovirasto katsoo, että lastensuojelulain 25 §:n nojalla sivistystoimenjohtajalla on harkintansa mukaan tähän velvollisuus. Asian esille ottaminen erityisen tuen piiriin siirtämistä koskevassa keskustelussa saattaa kuitenkin synnyttää asianosaisissa tunteen, että lastensuojeluilmoituksen tekemistä käytetään epäasiallisella tavalla huoltajien painostamiseen siirtoon suostumiseen. Tämän vuoksi viranhaltijoiden tulee tarkoin harkita, missä sävyssä asiasta keskustellaan. Ottaen huomioon C:n asiasta käydyn keskustelun yleisen luonteen, sivistysjohtajan olisi jälkikäteen arvioiden ollut asianmukaisempaa harkita ilmoituksen tekemistä vasta keskustelun jälkeen, eikä ottaa ilmoituksen tekemistä puheeksi neuvottelussa

Laista suunnitelmiin ja suunnitelmista hyvinvoinnin ja oppimisen
edistämiseen asiakkaiden oikeuksia kunnioittaen

Opiskeluhuollon ohjaus

5. Kuraattori- ja psykologipalvelut

Kouluterveydenhuolto

Ohjaaminen ja yhteydenotto palveluihin
Konsultaatiot
Potilas- ja asiakaskertomukset

6. Monialainen asiantuntijaryhmä

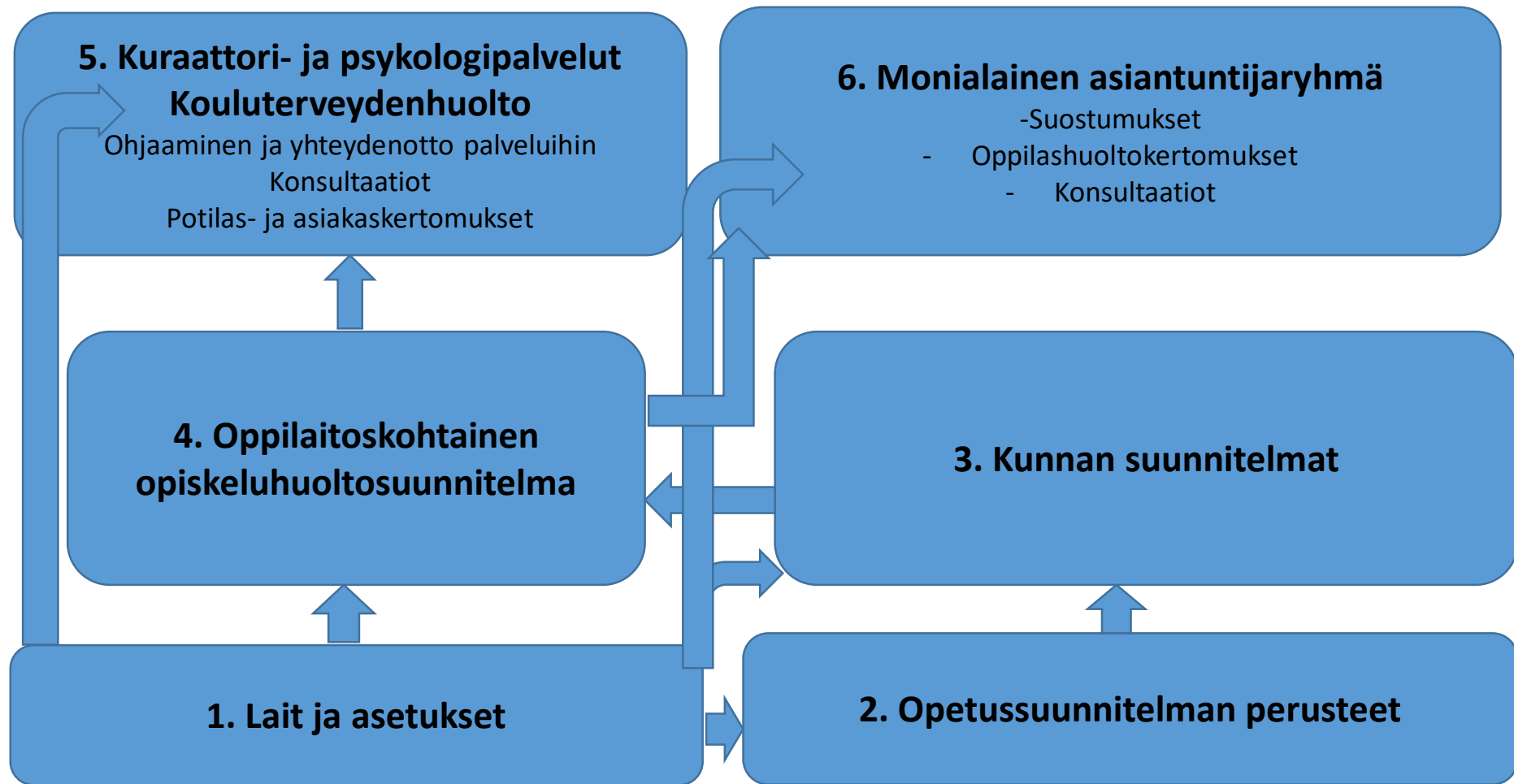
- Suostumukset
- Oppilashuoltokertomukset
- Konsultaatiot

4. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoiltosuunnitelma

3. Kunnan suunnitelmat

1. Lait ja asetukset

2. Opetussuunnitelman perusteet

Kunnan oppilashuollon suunnitelmat (OPS:n perusteet 2014)

- Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta
- Suunnitelmat ovat:
 - lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus
 - paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
 - koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma ohjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiakirjojen laatimista

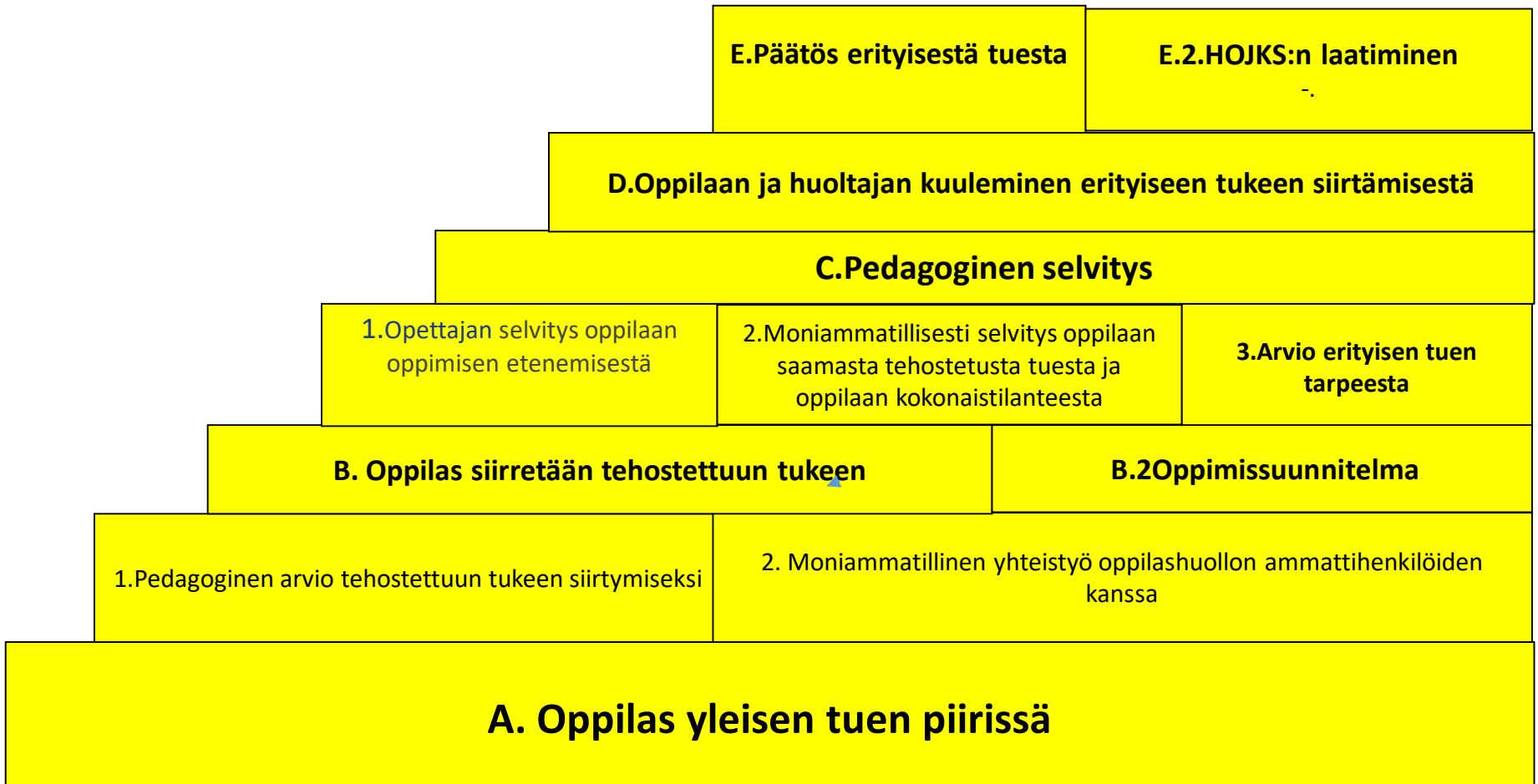
- Miten huolehditaan siitä, että opiskeluhuoltoon osallistuva henkilöstö tuntee henkilötietoja ja salassapitoa koskevan lainsäädännön?
- Miten varmistetaan, että
 - Opiskeluhuoltokertomukseen sekä opiskeluhuollon muihin asiakirjoihin tehdään lain edellyttämät asianmukaiset kirjaukset?
 - Opiskeluhuoltokertomukseen on pääsy vain asiantuntijaryhmään nimetyillä jäsenillä?
 - Opiskeluhuoltokertomukseen kirjattuja ja asiantuntijaryhmässä saatuja tietoja käytetään vain opiskelijan ja hänen läheistensä tukemiseen, ellei laista muuta johdu?
- Miten opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan kirjaamiskäytännöistä ja muodostuvista rekistereistä sekä heidän oikeuksistaan?

Yksilön ongelmiin puuttumiseen velvoittavia ja oikeuttavia säännöksiä

- Lastensuojeluilmoitus (LsL 25 §)
- Ilmoitus poliisille LsL 25 § 4 mom
- Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (SosL 35 §)
- Salassa pidettävien tietojen antaminen «asiakkaan» hoidon ja huollon turvaamiseksi (AsiakasL 17 §)
- Sosiaalihuollon tarpeen selvittäminen, sosiaalihuollon järjestäminen ja totetuttaminen, tietojen tarkistaminen (AsiakasL 20)
- Ilmoitus poliisille vaarasta joutua väkivallan kohteeksi (PeoL 40 § 5, LL 32 § 3, AkL 44 §5, AsiakL 18 § 3, PotL 13 § 4)
- Opetuksen järjestäjän tiedonsiirtovelvollisuus (PeoL 40 § 4)
- Opetuksen järjestäjän tiedonsaantioikes (PeoL 41 §)
- Yhteydenotto opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi OHL16 §

Kolmiportaisen tuen prosessi

Kolmiportaisen tuen prosessiportaati

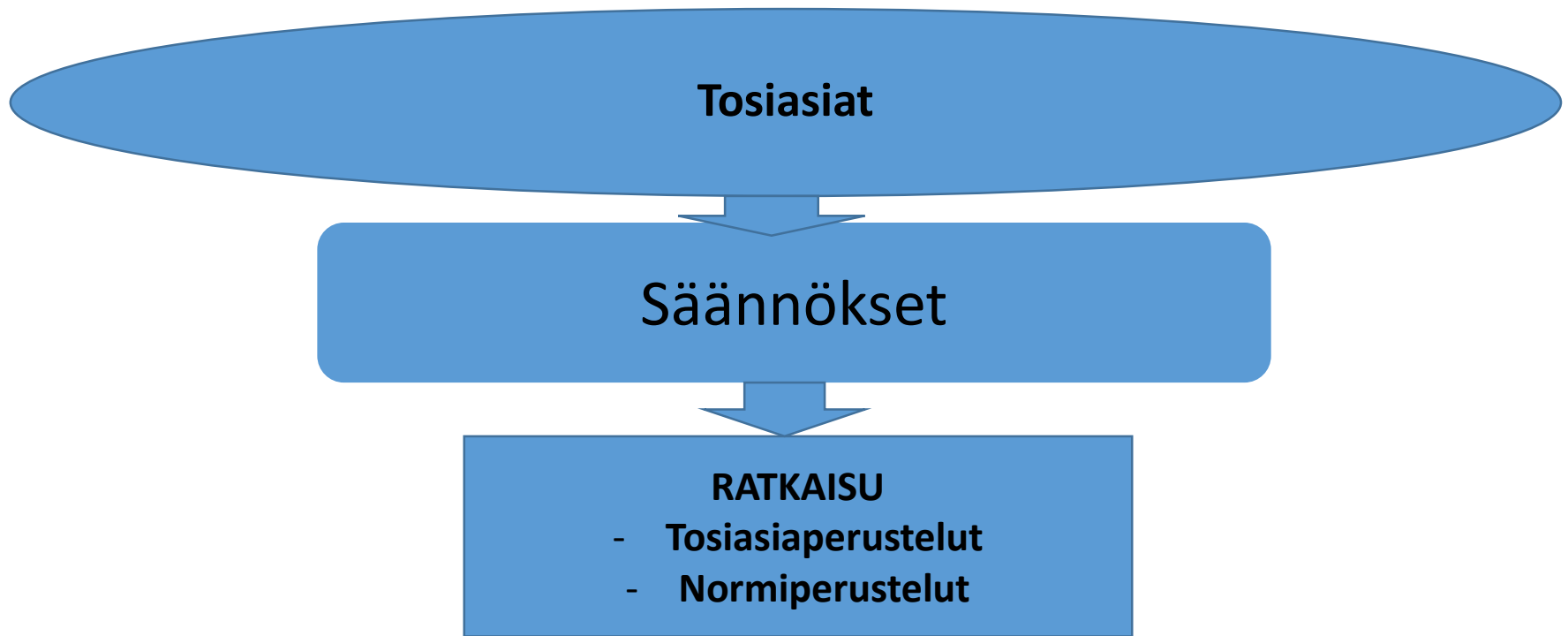
Erityisen tuen päätös

- Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä *kirjallinen päätös*
- Tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä
- Määrättävä oppilaan
 - pääsääntöinen opetusryhmä,
 - mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä
 - muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut sekä
- tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen

Erityisen tuen päätös ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista 17 § 4

- Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos
- *psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.*
- Tarkistetaan siten kuin 17 §:n 2 momentissa säädetään

Hallintopäätös perustuu tosiasioihin ja säännöksiin

LSAVI//2019 Erityisen tuen päätös – kuuleminen- päätöksen perusteleminen

- Oikaisuvaatimuksen kohteena olevassa päätöksessä ei ole merkintää siitä, miten oppilasta ja hänen huoltajaansa on kuultu ennen päätöksentekoa.
- Päätöksentekijän selvityksen mukaan huoltajaa on *kuultu pedagogisen selvityksen laatimisen johdosta* 30.10.2018 ja 11.12.2018. Kuulemisista on tehty merkintä pedagogiseen selvitykseen ja läsnäolijoiksi kuulemisissa on merkitty 31.10. 2018 O, H, T, L ja K sekä 11.12.2018 O, H ja huoltajat . Huoltajien kommentit pedagogiseen selvitykseen on päivätty tehdyiksi 10.12.2018. Oikaisuvaatimuksessa kiistetään, että huoltajille olisi ennen 31.10.2018 palaveria edes ilmoitettu, että kyseessä on kuulemistilaisuus koskien pedagogista selvitystä eikä pedagogisen selvityksen tekemisestä ole huoltajan mukaan ko. kokouksessa myöskään keskusteltu.
- Vaikka oppilaan huoltajien kielteinen kanta M:n siirtämiseen L:n kouluun on ollut päätöksentekijän tiedossa, hän ei muutoksenhakukelpoisen päätöksen tekijänä ole perusopetuslain 17 §:n 3 momentin mukaisesti hallintolain 34 §:ssä tarkoitetulla tavalla varannut oppilaalle ja tämän huoltajalle erikseen tilaisuutta tulla kuulluksi asiassa ennen erityiseen tukeen siirtämistä. Aluehallintovirasto ei pidä hallintolain 34 §:ssä tarkoitettuna kuulemisena sitä, että toinen M:nn huoltajista on osallistunut M:n koulunkäyntiä koskevaan palaveriin 31.10.2018 ja molemmat huoltajat ovat 10.12.2018 kommentoineet pedagogista selvitystä.

Muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen perustelut

Päätöksentekijä on perustellut päätöstään osoittaa M:n kouluksi L:n koulu lapsen edulla. Päätöksessä ja sen perusteena käytetyssä pedagogisessa selvityksessä ei kuitenkaan tarkemmin perustella, miksi M:n koulunkäyntiä ei voida järjestää K:n koulussa hänen oppimisedellytystensä ja etunsa mukaisesti. M:lle K:n koulussa tarjotut tukitoimet on pedagogisen selvityksen mukaan toteutettu varsin lyhyellä ajanjaksolla 11.9. – 1.11.2019 ja määrältäänkin melko vähäisinä. Aluehallintovirasto katsoo, että asiassa jää epäselväksi se, miksi M:n koulunkäyntiä ei voida hänen oppimisedellytystensä mukaisin riittävin tukitoimin järjestää K:n koulussa.

Aluehallintoviraston johtopäätökset

Koska muutoksenhaun kohteena oleva päätös on tehty kuulematta oppilasta ja hänen huoltajaansa ja päätöksen perustelut ovat puutteelliset, aluehallintovirasto harkitsee oikeaksi hyväksyä oikaisuvaatimuksen palauttaen asian päätöksentekijän uudelleen käsiteltäväksi.

Oikeudenmukainen arviointi tukee oppilaiden
hyvinvointia

Arviointi on julkisen vallan käyttöä

- Julkista valtaa käyttävä henkilö:
 - ➔ tehtäviin lain tai asetuksen nojalla kuuluu
 - antaa toista velvoittava määräys
 - päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta lain tai asetuksen nojalla tehtävässään puuttuu toisen etuun tai oikeuteen
- Opettaja katsotaan käyttävän julkista valtaa arvioinnissa ja kurinpidossa
- Arviointi on ns. tosiasiallista hallintoa, koska siinä puututaan lain nojalla oppilaan oikeuteen

Paikallinen opetussuunnitelma ja arviointi

- Oppimisen arviointia koskevaa opetussuunnitelmaosuutta laadittaessa pohditaan erityisesti, **miten arviointia ja palautteen antamista kehitetään oppimista edistävänä pedagogisena kokonaisuutena**
- Paikallisesti varmistetaan
- monipuolisten arviointimenetelmien käyttö
- arviointiperusteiden yhteinen käsittely ja käyttäminen
- päättöarvosanojen muodostaminen yhtenäisin perustein
- Arvioinnin osalta paikallisessa **opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat esitetään laadintaa ohjaavina ja jäsentävinä kysymyksinä**

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

•1) mitkä ovat arviointikulttuurin kehittämisen mahdolliset paikalliset painopisteet

•2) miten opintojen aikainen arviointi toteutetaan

- opintojen aikaisen formatiivisen arvioinnin ja palautteen antamisen periaatteet, kokonaisuus ja pedagoginen tehtävä oppimisen edistämisessä
- lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi
- itsearvioinnin edellytysten tukeminen; itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin periaatteet
- opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- nivelvaiheisiin liittyvät arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt
- valinnaisten aineiden arviointi
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet
- todistukset ja niiden antamiseen liittyvät käytännöt sekä sanallisen ja numeroarvioinnin käyttö todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- muut tiedottamisen ja arviointipalautteen antamisen muodot ja ajankohdat sekä yhteistyö huoltajien kanssa

•3) miten päättöarviointi toteutetaan

- °° päättöarvioinnin kokonaisuus, valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa, päättötodistukset.

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt (OPS:n perusteet)

- Arvioinnissa käytetään *monipuolisia menetelmiä*.
- Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen *eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa*. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon *oppilaiden erilaiset tavat oppia* ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä.
- Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas *ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen*.
- Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa *tieto- ja viestintäteknologiaa* ja antaa *suullisia näyttöjä*.
- Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien *apuvälineiden saatavuudesta* sekä *tarvittavista avustajapalveluista* huolehditaan.
- *Lievätkin oppimisvaikeudet* ja oppilaiden mahdollisesti *puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito* tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa.
- Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritellyt opetuksen *erityiset painoalueet*.

Oikeusturvakeinot

Perusopetuksen muutoksenhakujärjestelmä

- **Hallintovalitus** ➔ Hallinto-oikeus
 - Kurinpitorangaistukset
 - Etuus tai oikeus
 - Valitus muutoksenhakuluvalla ➔ KHO
 -
- **Oikaisuvaatimus** ➔ Aluehallintovirasto
 - Oppilaaksi /Opiskelijaksi ottaminen
 - Erityinen tuki
 - Erityiset opetusjärjestelyt
 - Pidennetty oppivelvollisuus
 - Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus
 - Valitus ➔ HaO
- Siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään
- Ei täytäntöön pantavissa ilman lainvoimaa
 - Paitsi jos väkivaltainen tai uhkaava käytös syynä ja päätöksessä erikseen todetaan, että pannaan täytäntöön välittömästi
- **Kunnallisvalitus**
 - Kuntalain mukaiset päätökset
 - Kuntalain mukainen oikaisuvaatimusmenettely ennen valitusta (valituskielto)
 - Oikaisuvaatimus- ja valituksentekokelpoisuus
 - Ei päätöksestä joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa
 - Hallinto-oikeus
 - Täytäntöön pantavissa vaikka ei lainvoimaa
 - Hallinto-oikeuden päätöksestä valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Tosiasiallista hallintoa koulussa – ei hallintopäätöstä pääsääntöisesti

- Siirtäminen toiseen opetusryhmään (*Paitsi erityisen tuen oppilaat, jos pääsääntöinen opetusryhmä vaihtuu ja opetusjärjestelyt muuttuvat*)
- Valinnaisaineiden opetus
- Oppilas- ja opiskelijahuolto
- Luokasta poistaminen, voimakeinojen käyttö poistamisessa ja muuten
- Opetuksen epääminen
- Opetuksen julkisuuden rajoittaminen (*Paitsi jos kiellon kohde vaatii, jotta voi hakea muutosta*)
- Kotitehtävien tekeminen koulupäivän jälkeen
- Tilapäinen vapautus opetukseen osallistumisesta (*Paitsi huoltajien erimielisyystilanteet*)
- Jälki-istunto
- Yleinen tuki ,tehostettu tuki, oppimissuunnitelma ,HOJKS
- (Tiedon antaminen asiakirjasta → kielteinen ratkaisu → voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi → valitusoikeus hallinto-oikeuteen viranomaisen päätöksestä)
- Oppilasarviointi → oikeus uusinta-arviointiin laissa säädetyissä tapauksissa → uusinta-arvioinnista mahdollisuus hakea muutosta oikaisupyynnöllä avilta tai koulutuksen

Hallintokantelu

Oikeuskansleri

- käsittelee kirjallisia kanteluja, mutta voi ottaa asian käsiteltäväksi omasta aloitteestaan.
- oikeus suorittaa tarkastuksia valvontavaltaansa kuuluvissa viranomaisissa, laitoksissa ja muissa toimintayksiköissä

Oikeusasiamies

- tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, voi ottaa asian käsiteltäväkseen myös omasta aloitteestaan
- toimittaa tarpeen mukaan virastojen ja laitosten tarkastuksia perehtyäkseen laillisuusvalvontaansa kuuluviin asioihin

Aluehallintovirastot

- toimivalta: kuntalaki sekä laki valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta
- tutkii vain kirjallisen kantelun perusteella

KIITOS!

Yhteystiedot: esko.lukkarinen@avi.fi